

PIJPENKAS / PIJPFODRAAL

door Boy Hubee

J.F.Hubee@caiw.nl

Tegenwoordig prakkiseren we er niet over om onze kleipijp in een pijpfoedraal op te bergen. Een kleipijp dient in al zijn glorie gezien te worden. Toen kleipijpen nog echt gerookt werden, lag de situatie iets anders. Het bewaren van de pijp gebeurde in de bekende pijpenla; dat is een soort lange bestekbak, waar de pijp in zijn geheel in ligt of in een houten pijpfoedraal. Deze wordt ook wel pijpenkas genoemd.

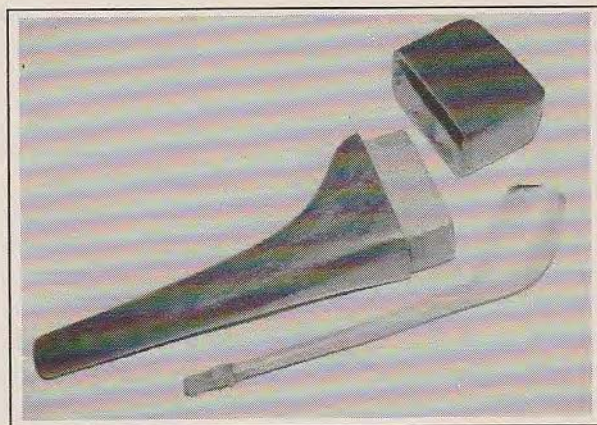
Er zijn een aantal verschillende modellen. Ze zijn te verdelen naar materiaal en vorm.

G.A. Brongers laat in *Van gouwenaar tot bruyèrepijp* een vijftal pijpenkassen zien. Ze zijn in twee soorten te onderscheiden; met de klep naar de voorzijde en de zeldzamere met een schuifdeksel. De vijf die hierin staan zijn afgebeeld, zijn de meest bekende, maar er is meer !

Wat te denken van een uitvoering in gesneden en gedraaid ivoor. Er bestaan zelfs exemplaren met de mogelijkheid om twee pijpen naast elkaar op te bergen.

Veel eenvoudiger qua uitvoering is de op foto (afb. 1) afgebeelde.

Hij komt uit Frankrijk en is uit vruchtenhout gemaakt.

Afb. 1

De verkoper vertelde mij dat hij door vissers werd gebruikt, want de afsluiting is waterdicht en het geheel blijft inderdaad drijven.

Een apart soort pijpfoedraal is als wandelstok te gebruiken. Hij is enigszins gelijk aan de eenvoudige pijpenkas met de klep naar boven. Maar dan met een extreem lange steel(stok). Het handvat is kolfvormig.

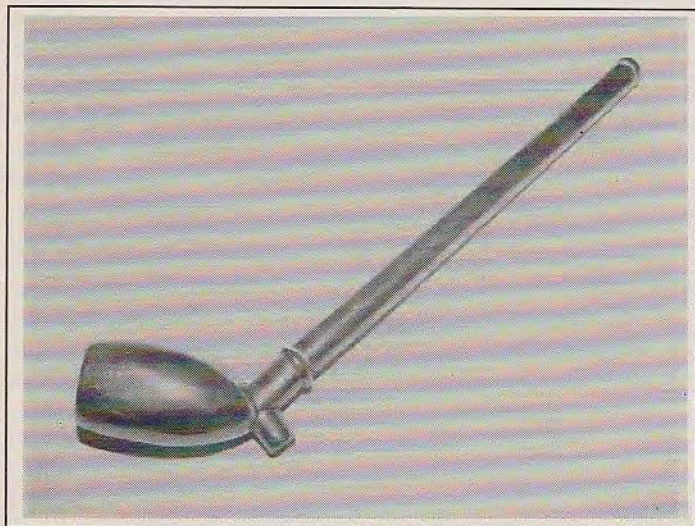
Wandelstokken-verzamelaars kennen dit soort stokken ook met vuursteenpistoolhandvat of met een snuifdoos; er is zeer veel variatie op dit gebied.

Helaas zijn er maar weinig van dit soort door verzamelaars zeer begeerde pijpfoedralen te koop.

Niet uitgesproken anders, maar wel apart is de in zwarte lak uitgevoerde pijpenkas. Ze werden veel in Zeeland gebruikt en op de kop zit meestal een zilveren schild met de initialen van de gebruiker.

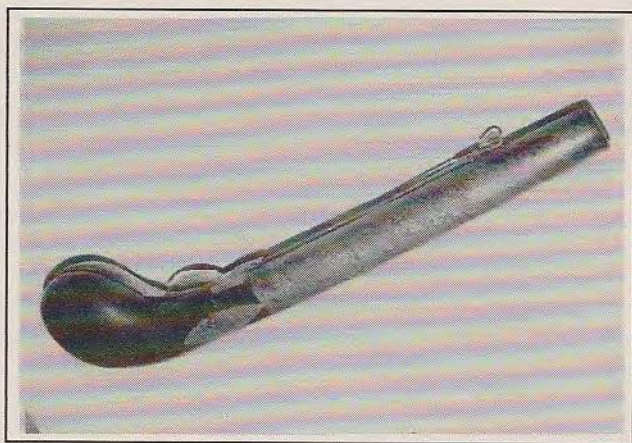
Blikken foedralen werden veel in Engeland gebruikt; ze zijn meestal van later datum en van een (bier)reclame voorzien.

Op onderstaande foto (afb. 2) staat een koperen exemplaar. Het is een Frans model en de kop sluit over de uit twee delen bestaande steel.

Afb. 2

Ook Frans en bijzonder zeldzaam is het pistoolmodel (afb.3). Het is gemaakt van papier-maché met een zilveren beslag. Hierover gaat het verhaal dat het ook als een ouderwets imitatiewapen gebruikt kon worden. Mogelijke overvallers werden door vorm en uiterlijk afgeschrikt.

Afb. 3

Momenteel zijn de meest gewilde pijpfoedralen de van leer gemaakte en van kraattjes voorziene indianen-etuis. De laatste jaren gaan de prijzen van de gewone pijpenkassen omlaag. De prijs van deze oude en zelfs van de wat nieuwere indiaanse pijpzakken stijgt echter explosief. De gewone man uit vroeger tijd had hier allemaal geen weet van. Als hij zijn pijp moest meenemen, stak hij hem simpelweg in zijn mouw of door zijn hoed.